

Successos

Jacinto Lageira

(catàleg FUEGOGRATIS)

Quan llegim o sentim de vegades la crònica de successos, generalment dedicada als assassinats, que fan tornar bojos certs lectors o oients com si fos una llaminadura malsana, ens deixa estupefactes la banalitat de la violència que així s'exposa públicament. Sense floridures ni precaucions lacòniques, i fins i tot insulses, aquesta mena de notícies s'immisceixen en el nostre dia a dia amb l'evidència dels àpats de què tot sovint van acompanyades. Quan els crims assoleixen els "cims de l'horror", la premsa els reserva un tractament especial, ja que "surten de la norma". És com si hi hagués una escala negativa dels valors criminals, atès que certs successos són més terribles i insuportables que d'altres, entre aquells que succeeixen a milers arreu del món i formen part de la violència corrent. Ara bé, que no surt de la norma qualsevol delictes de sang? Matar voluntàriament un ésser humà pot comportar, certament, aquells elements que s'anomenen "circumstàncies agreujants"; no treu, però, que el fet d'assassinar fredament una persona no s'hauria de classificar en la secció de successos, tan irrellevants com una infinitat d'incidents minúsculs.

Al seu vídeo *Un crime*, Jordi Colomer juga amb l'ambivalència d'un succés banal contat de manera excepcional, inesperada, fins i tot incongruent: una performance. Dotze participants –que apareixen també com a representants, en sentit propi i figurat, de la ciutat de Cherbourg, on es desenvolupa l'acció– caminen portant unes lletres grosses de cartró que formen frases en les quals anem descobrint el relat succint d'un assassinat. Així recorren la geografia urbana concreta, de l'estació de la SNCF a l'estació marítima, on acaba aquest relat de desenllaç "tràgic", no cal dir-ho. Van avançant, més o menys ràpidament i caòticament, tant en l'espai com en el temps. En funció del nombre de lletres i intervals necessaris per a una bona lectura, el grup es contreu, s'allarga i sembla seguir, o de vegades contradir, la temporalitat dels enunciats. La nostra lectura de vegades queda literalment distanciada, de vegades és com alentida per la marxa. No llegim un text a la pantalla sinó un text concretament en moviment; cada persona actua com a suport d'un signe, bé sostenint una lletra o una puntuació, bé fent el paper d'un espai en blanc, d'un espaiament, cosa que facilita la lectura i per això mateix respecta les regles lingüístiques i gramaticals. Òbviament, l'espectador no pot estar-se de personificar aquests signes, ja que són homes i dones de totes les edats que els sostenen i els porten davant seu, com els guardians del llenguatge, com el cor d'aquesta història morbosa.

El recorregut dels recitadors-suports és paral·lel al curs de la investigació; "curs" resulta ser una paraula perfectament adequada per aquesta marxa silenciosa –només se senten els passos, més o menys lents o ràpids–, alhora homenatge a la víctima i forma adaptada a la progressió de la narració periodística. L'estil és convencional, propi del gènere: relat dels fets on només importa el que ha succeït. La llengua és afectada, una mica antiquada, però difícil de situar en el temps. Més exactament, es crea un malestar, per dir-ho així, entre significant i significat; el primer és, de fet, més fàcil de datar tenint en compte els girs utilitzats, mentre que el segon, el contingut, és intemporal; l'assassinat es remunta a la nit dels temps de la

humanitat. El malestar encara és més intens pel fet que són éssers humans que vehiculen, literalment, el sentit i la forma del relat del crim; són éssers vius que porten concretament i simbòlicament la mort d'un semblant.

En aquest relat, ens assabentem que un bagul, descobert en una consigna d'estació, conté el cadàver d'un home en putrefacció. També ens assabentem que la policia desemmascara ràpidament els sospitosos –una parella–, quan l'home confessa que ha matat un amic a destalades per robar-li una pantalla de plasma valorada en 1500 euros. El mínim que es pot dir és que el gest, irreversible, és extraordinàriament desproporcionat si el comparem amb el mòbil. Tot i així, un succés com aquest no surt de l'ordinari. Actes tan absurds i irreflexius succeeixen regularment per culpa de menudeses, per coses sense valor moral o material. L'enorme disparitat entre l'acte criminal i el motiu és un tema que torna a sortir al vídeo de Colomer en una forma digna d'una novel·la policíaca (“de quiosc d'estació”, és clar), o d'una novel·la que recorda *Crim i càstig* de Dostoievski tot i ser gairebé còmica. Humor negre sens dubte, ja que l'assassinat és sòrdid, molt pròxim a un acte de demència.

En certs moments, els participants aixequen ràpidament les lletres, sostingudes fins llavors a l'altura de la cintura, com per subratllar millor l'abominació dels fets. Interpretem també aquesta gestualitat com un acte desproporcionat en relació al relat, que crea inevitablement un efecte còmic. Així, quan podem llegir que l'assassí tenia la intenció de llençar el cadàver al mar, aleshores els participants deixen anar les lletres, que van volant al seu darrere cap al mar. De la mateixa manera, en l'epíleg, la fórmula ben coneguda, en francès i després en anglès: “Qualsevol equipatge sense vigilància serà immediatament destruït...”, reforça el decalatge d'aquesta mena de vídeo-novel·la en la qual els gèneres literaris, periodístics, cinematogràfics i fotogràfics es barregen de tal manera que ens sembla que assistim a una escena de Gran Guinyol. Cal riure o desolar-se d'aquest canvi final en el qual l'aspecte pintoresc i gairebé turístic del passeig a la vora del mar rivalitza amb la brutalitat dels fets? Tal vegada el succés no rau en els continguts d'allò que se'ns relata sinó en el fet que ens pugui fer somriure.